

Preek over, Genesis 4: 23-25; Leviticus 24: 19,20; Matteus 5: 38-48

Dat laatste vers dat we zojuist hebben gelezen is een pittig vers, vindt u niet?

Weest u dan volmaakt, zoals uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is. Nu is het wel goed te weten dat we in dat woordje 'volmaakt' niet moeten lezen 'zonder zonde' of 'perfect'. Volmaakt heeft hier veel meer de betekenis van 'mens uit één stuk zijn', 'volkomen toegewijd aan God'. Maar goed, dan nog vraagt Jezus hier heel wat als Hij ons aanspoort volmaakt te zijn. Wees een mens uit één stuk! Wees een volkomen aan God toegewijd mens!

De NBG vertaling heeft hier '*gij zult volmaakt zijn.....*' Eerlijk gezegd kan ik daar wat beter mee uit de voeten. Want 'gij zult' is een belofte en niet zozeer een opdracht. Je zult volmaakt zijn, is dan iets wat God gaat doen met je. Het is niet jouw werk, maar Gods werk in jou! Hij zal het doen! En dat geeft een stuk ontspanning. Zonder meer. Maar de keerzijde is, als die opvatting bewerkt dat we om die reden ons niet meer uitstrekken naar toewijding aan God, - want ik kan het niet, God moet het doen - , of omdat ons volmaakt zijn pas in de toekomst, op de nieuwe aarde, zal gaan plaatsvinden, dan vergeten we wat. Henk Binnendijk zei tijdens de conferentie dat God al vanaf het allereerste begin verlangt naar mensen die Zijn beeld vertonen in deze wereld. Dat is Gods droom altijd geweest vanaf het moment dat Hij zei: Laat ons mensen maken naar Ons beeld. En die droom heeft Hij ook nooit opgegeven. Zeker, de nieuwe aarde zal vol zijn met mensen die volkomen Zijn beeld vertonen.

U weet wat er gebeurd is, Adam en Eva sleurden de mensen mee in de zonde en de dood, en wij mogen nu leven met de zekerheid dat de Here Jezus de deur naar God weer wagenwijd heeft opengezet. Hij droeg onze zonde, Hij overwon de dood. Maar niet vergeten dat we vanaf het moment dat we dat zijn gaan geloven wij mensen geworden zijn die Gods beeld weer mogen gaan zichtbaar maken. Nu al! Wij zijn samen de etalage van God. God wil als het ware door middel van Zijn kinderen aan de wereld laten zien wie Hij is. Zijn kinderen, die volkomen aan Hem toegewijd zijn, Zijn kinderen die volmaakt zijn. En natuurlijk, straks op de nieuwe aarde zal dat ten volle zo zijn. Maar reken maar dat God graag wil dat er nu al wat van zichtbaar is in jouw leven. We moeten niet ons straatje schoonvegen door te zeggen dat de bergrede pas in de toekomst realiteit zal zijn en ons nu nog niets te zeggen heeft. Want wat is juist daar een behoefte aan in de wereld. Mensen die Gods beeld vertonen. En hoe ver we daar nog vandaan zijn dat bleek wel uit het

dramastukje dat we net zagen. Wij mensen zijn ver van huis geraakt. In die zin heeft de misstap van Adam en Eva het hele leven aangetast. Wat is het leven vaak niet eerlijk en wat is er een schreeuwende behoefte aan dat er recht gedaan wordt. En wij mogen daar nu als mensen uit één stuk al een begin mee maken. Dat laat Jezus in de Bergrede zien. Wat smacht de schepping sinds de zondeval ernaar dat de mensen arm van geest zijn, zachtmoedig, hongeren naar gerechtigheid, barmhartig rein van hart, vredestichters, volmaakt beeld van God zijn.

Want wat werd het een zootje in de wereld toen Adam en Eva zich voornamen om zelf als God te willen zijn. Kaïn sloeg Abel dood - de eerste keer huiselijk geweld - en Lamech, de nakomeling van Kaïn maakte er helemaal een potje van. Lamech is de man van de wraak. Wie mij dwarszit zal het voelen. Lamech speelt eigen rechter. Iemand die hem verwond wordt onmiddellijk gedood. Zelfs iemand die hem een striemetje toebrenkt zal gedood worden. Lamech buldert het uit tegen zijn beide vrouwen: Kaïn wordt 7 maal gewroken, Lamech 77 maal. Lamech had het wel geweten als Hem was overkomen wat Lieke en Jurgen was overkomen. Die Chris en Evie waren hun leven niet langer veilig. Lamech zou ze de nek omgedraaid hebben, Hij zou met ze afrekenen, zeker weten.

Herken je dat gevoel. Stel je nu eens voor dat jij in de schoenen van Lieke en Jurgen zou staan. Als je die Chris en Evie in de vingers zou krijgen dan laat je ze toch ook alle hoeken van de kamer zien. Je zou ze het toch ook laten voelen. Ik snap het volkomen. Maar tegelijk zal ik dan moeten toegeven dat er nog heel veel van Lamech in mij zit.

Hoe zou de Here Jezus dan willen dat ik reageer?

Zojuist heb ik Leviticus 24:19,20 met u gelezen. *Als iemand zijn naaste ietsel toebrenkt, moet hem hetzelfde aangedaan worden wat hij gedaan heeft:oog voor oog, tand voor tand....etc.* Als u uw bijbel bij u hebt dan is het wel goed om ook even naar het 13^e vers te kijken. Daar staat dat de HERE tot Mozes sprak. Oog om oog is dus een instelling van God. God wilde dat het volk geen eigen rechter zou gaan spelen, maar Hij wilde het kwaad indammen. God wilde een eerlijke samenleving waar onrecht op een eerlijke manier wordt gestraft. Het kwaad moet gestraft, maar niet op Lamechs manier. Iemand die jou een striem aanbrengt doodslaan. De strafmaat moet passend zijn. In feite is dat wat wij ook nog altijd doen. Een moordenaar krijgt een andere straf als een dief. Zijn misdrijf weegt zwaarder. Maar wil Jezus nu in de bergrede af van deze instelling. Vind Hij het niet meer nodig dat onrecht gestraft wordt in de samenleving? Moeten we ieder misdrijf maar met de mantel der

liefde bedekken en over ons heen laten lopen? Is het Jezus' bedoeling dat we als christen een soort martelaarsrol op ons nemen en ons in de hoek laten drukken waar de klappen vallen? Nee, gelukkig niet. Jezus heeft geen moeite met het feit dat misdadigers gestraft worden en slachtoffers recht wordt gedaan. Maar in Jezus' tijd was 'oog om oog' een manier geworden om zelf wraak te nemen. Men zag in 'oog om oog' zichzelf gerechtvaardigd om te allen tijde de ander terug te pakken. Jij zit mij dwars, dan zit ik jou ook dwars. Jij scheldt mij uit, dan scheld ik jou terug. Jij maakt mij zwart, dan maak ik jou zwart. En zo werd het goede gebod van 'oog om oog', door God zelf ingesteld om de wraak in de samenleving in te dammen, misbruikt om bij het minste of geringste van je af te bijten. En wie zich zo gedraagt heeft niet begrepen wat het is om Gods beeld te vertonen.

Misschien is het wel goed om even nauwkeurig naar de tekst te kijken.

Ik zeg u dat geen weerstand moet bieden aan de boze (vs. 40). De boze is hier naar mijn idee niet de satan. Aan hem moeten we juist wel weerstand bieden, zegt Petrus (1 Petrus 5:9). De boze is hier degene die boos op jou is. Als iemand boos op jou is, dan moet je hem niet weerstaan. Als hij je op de rechterwang slaat, keer dan ook de andere toe. Ook hier moeten we weer even goed lezen. Nu ben ik toevallig linkshandig, maar de meeste mensen zijn rechtshandig. Als twee mensen tegenover elkaar staan, en de rechtshandige deelt een klap uit, dan is het normaal dat hij zijn tegenstander met z'n rechtervuist op de linkerwang slaat. Jezus heeft het hier over een slag op de rechterwang. Daarom geloof ik niet dat Jezus het hier over een ordinaire kaakslag heeft, alsof je jezelf in elkaar moet laten timmeren. Nee, Hij doelt hier op een tikje met de buitenkant van de rechterhand op de rechterwang. Een dergelijke tik was het meest beledigend dat je elkaar kon aandoen. Het was in die tijd een teken van minachting, net zoals spugen in het gezicht dat is.

Jezus roept je dus niet op om je in elkaar te laten slaan, maar om wanneer je een tik van minachting krijgt, deze over je heen te laten komen. Als je jezelf door iemand beledigd voelt dan ben je niet vrij van die ander, je zit aan hem vast zolang je geen wraak hebt genomen. Maar als je ervoor kunt kiezen om het kwaad met goed te beantwoorden, dan ben je geen slachtoffer, maar dan ben je sterk. Je laat je niet raken door het onrecht van de ander. Op die manier laat je het oordeel aan God. Dat geldt dus ook voor belediging met woorden. Je scheldt niet terug, je geeft geen sneer, maakt die ander niet zwart. Dat is namelijk precies wat die ander verwacht. Jezus roept op om iets totaal onverwachts te doen. Zo deed Hij dat zelf ook. Jezus deed Zijn mond niet open toen Hij werd uitgescholden. Je kiest ervoor de

minste te zijn. Jezus' boodschap is om geen eigen rechter te spelen, maar je vijanden liefhebben. Overwin het kwade door het goede.

De beide andere voorbeelden die Jezus geeft hebben dezelfde strekking. Stel je voor dat iemand je voor de rechter sleept en je onderkleed als onderpand eist, geef hem dan ook het bovenkleed. En als iemand u dwingt om één mijl mee te gaan ga er twee. Dit laatste voorbeeld gaat over een gebruik dat in die tijd niet onbekend was. Een Romeins soldaat mocht een willekeurige Jood van de straat plukken en van hem eisen om zijn wapenrusting één mijl te dragen. De Joden hadden een gruwelijke hekel aan deze wet. Je voelt jezelf al lopen met de plunje van de bezetter. Je zult geen stap extra zetten. Maar wat zegt Jezus. Als zo'n soldaat van jou eist om z'n wapenrusting te dragen ga dan niet die ene mijl, maar loop er twee.

Stel je voor: "u moet het me niet kwalijk nemen, meneer de soldaat, maar mag ik nog een mijl met u meelopen?" Hoe zou die Romein reageren? Hij zou verwonderd zijn. Hij zou eigenlijk niet goed raad weten met wat je doet. En dat geldt evenzo als je de andere wang toekeert of behalve je hemd ook je jas afgeeft. Op die manier overwin je het kwade door het goede.

Je voelt wel aan dat dit ingaat tegen je eigen eergevoel. Ieder mens heeft de neiging om als een Lamech te reageren. Oog om oog, of nog erger, als je mij slaat, sla ik jou twee keer zo hard terug. Jezus' liet in Zijn gedrag al zien dat het in Zijn Koninkrijk anders toe gaat. De voorbeelden die Hij in de bergrede aanhaalt heeft Hij zelf letterlijk meegemaakt. Jezus werd geslagen en Hij sloeg niet terug. Jezus' onderkleed werd Hem niet alleen ontnomen, maar ook z'n bovenkleed. De soldaten bij het kruis hebben er om gedobbeld. Jezus werd gedwongen door de Romeinen om z'n eigen kruis te dragen. Jezus vergold geen kwaad met kwaad, of laster met laster, Jezus bad om vergeving: "vergeef het hun, ze weten niet wat ze doen". Hij was volmaakt. Uit een stuk. En de Bergrede roept ons op om daarin Hem te volgen.

Als we nog even terugkijken op het dramastuk dat we zojuist zagen, dan denk ik dat we allemaal wel vinden dat er recht gedaan zou moeten worden. Lieke en Jurgen mogen best proberen om hun spullen terug te krijgen. Daar mag je je zeker voor inspannen.

Het is ook recht dat Chris en Evie gestraft worden door de overheid voor hun misdaden. Maar wat een rechter nooit voor elkaar krijgt is dat er verzoening komt tussen partijen. Een rechter kan alleen het kwaad indammen. Ik weet niet of u wel eens naar de rijdende rechter kijkt. Die rechter kan hooguit zorgen dat de wet wordt gehandhaafd. Maar dat brengt nog

geen verzoening tussen partijen. Meestal wordt de uitspraak knarsetandend geaccepteerd. Maar verzoening kan alleen plaatsvinden als iemand afziet van boosheid en wraak. Nog niet zolang geleden zag ik op de TV een verfilming van een waar gebeurd verhaal. In 2006 vond een afschuwelijke schietpartij plaats op een school in Amerika waarbij vijf Amish-meisjes om het leven kwamen, waarna de dader zichzelf van het leven beroofde. De Amish-bevolking verbaasden vriend en vijand door de familie van de dader te bezoeken en te vergeven. Ongelooflijk indrukwekkend! Wat in de film niet naar voren komt, maar in werkelijkheid wel gebeurd is, is dat deze bijzondere daad van vergeving maakte dat de moeder van de dader, nadien één van de slachtoffers van de schietpartij is gaan verzorgen. Het 11-jarige Amish-meisje zal altijd verlamd blijven en daarom bezoekt deze moeder het meisje iedere week. Ze wast haar, ze kleedt haar, doet d'r haar, praat en zingt met haar en leest haar bijbelverhalen voor. De verrassende daad van de Amish bevolking maakt het mogelijk dat er ruimte komt voor vergeving in plaats van wraak of haat. Deze daad van vergeving haalde in Amerika de USA Today en in Nederland het Algemeen Dagblad. Welk een getuigenis gaat er vanuit als Gods kinderen de Bergrede proberen toe te passen in hun leven.

Daarom heeft Paulus er ook zo'n moeite mee dat de mensen in de gemeente van Corinthe elkaar voor de rechter slepen. Leest u 1 Corinthe 6 er maar eens op na. Rechtszaken werden in die tijd op het marktplein gehouden. U begrijpt dat het een aanfluiting is voor het christelijk getuigenis als gemeenteleden elkaar publiekelijk voor de wereldse rechter slepen. Dat was toen zo, en dat is nu nog zo. Als gemeenteleden elkaar voor de rechter slepen en het hele dorp geniet mee in de krant, dan is dat anti-reclame voor het Evangelie. Voor de wereldse rechter kan hooguit de wet worden nageleefd, maar de wet brengt geen verzoening. Voor verzoening en vergeving is die andere wet nodig, de wet van Gods Koninkrijk, zoals Jezus in de Bergrede heeft laten zien.

Lieke en Jurgen werd onrecht aangedaan. En in een dergelijk geval moet er recht gedaan worden aan slachtoffers. Maar mochten Chris en Evie oprechte spijt krijgen, dan is vergeving bevrijdend voor alle partijen. Ik zeg wel nadrukkelijk dat er spijt behoort te zijn. Hoe vaak is niet vooral in de kerk bij slachtoffers van grof onrecht, bijvoorbeeld op seksueel gebied, opgeroepen tot vergeving, terwijl de wandaden met de mantel der liefde zijn bedekt. Dat is absoluut niet wat Jezus wil zeggen in de Bergrede. Iemand dwingen te vergeven is iemand klem zetten. Dwang om te vergeven zonder dat recht is gedaan aan iemands pijn is wreed. Daarmee doe je onrecht. Iemand kan pas vergeving verlenen als er

schuld wordt bekend en er oprecht spijt is maar ook als het slachtoffer daar aan toe is. Vergeving kun je niet afdwingen het kan je alleen verleend worden. Dat is een gunst. Vergeving is genezend. Heelmakend. Nogmaals dat kan een rechter niet voor elkaar krijgen. Hij kan met z'n wetten het kwaad intomen en voorkomen dat het escaleert. Maar verzoening kan alleen komen dankzij het werk van Gods Geest. Mensen die verzoend zijn met God en Gods Geest ontvangen hebben, beseffen dat ze van genade leven en strekken zich uit naar verzoening. Zij mogen zich best uitstrekken naar recht, maar spelen geen eigen rechter. In hun houding proberen ze juist het kwaad te overwinnen door het goede.

Dat uitstrekken naar recht past bij ons kleine intermenselijke verkeer, maar ook op wereldschaal. Vanavond gaat het over het onrecht van de armoede. Is het recht dat het westen zich verrijkt over de ruggen van arme landen? Is het recht dat er mensen omkomen van honger, terwijl in de westerse wereld obesitas volksziekte 1 aan het worden is? Ik weet best dat wij veel – heel veel – niet kunnen oplossen. Maar ik weet ook dat we waar we kunnen het karakter van Jezus mogen zichtbaar maken. Zoek eerst zijn Koninkrijk en Zijn gerechtigheid en niet je eigen Koninkrijk en je eigen recht. Dat is Lamech. Wij volgen een Heer die het goede voor de ander zoekt. Daarvoor gaf Hij zich helemaal. Hulp aan armen is in lijn met Jezus' handelen. Hij gaf zich voor het welzijn van de ander. Zo gaat het in Zijn Koninkrijk. Zo zal het gaan als Zijn rijk ten volle doorbreekt. Zo mogen wij met elkaar al iets van dat Rijk laten zien. AMEN

April 2016
G.P. Hartkamp
Wapenveld